

IEDEREEN AANBOORD

19 AANBEVELINGEN
voor de parlementsverkiezingen van 2019

EEN CAMPAGNE VAN ORBITvzw

Uw bondgenoot in de wereld van
superdiversiteit & migratie

Info: www.orbitvzw.be . [@ORBITvzw](https://twitter.com/ORBITvzw) . info@orbitvzw.be

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	4	AANBEVELING 11	26
AANBEVELING 1 Versterk de politieke participatie van mensen met een migratieachtergrond – of ze nu Belg zijn of niet. Zet in op democratie door nieuwe en verbeterde vormen van stemrecht bij verkiezingen en inspraak in het beleid.	6	Verdrievoudig het aantal leerlingen met een migratieachtergrond uit het secundair onderwijs dat zich inschrijft voor een lerarenopleiding.	
AANBEVELING 2 Versterk de professionalisering van religieuze en levensbeschouwelijke begeleiders in verschillende maatschappelijke diensten.	8	AANBEVELING 12 Voer de loopbaan- en diversiteitsplannen opnieuw in.	28
AANBEVELING 3 Geef burgers en werknemers in de stad, op de werkvloer en tijdens festivals ruimte voor stilte, meditatie, levensbeschouwelijke bezinning en interlevensbeschouwelijke ontmoeting.	10	AANBEVELING 13 Creëer meer legale migratieroutes voor studenten en werknemers van buiten de EU. Hou rekening met het wederzijds belang van de betrokken landen.	30
AANBEVELING 4 Maak twee wettelijke feestdagen vlottend om (niet-christelijke) werknemers de mogelijkheid te bieden hun levensbeschouwelijke of religieuze feestdagen te vieren.	12	AANBEVELING 14 Creëer meer veilige en legale routes voor aankomst in België en Europa voor mensen op zoek naar bescherming.	32
AANBEVELING 5 Investeer in een kerkelijke herbestemming die inspeelt op de nood aan interlevensbeschouwelijke ontmoeting en kennismaking.	14	AANBEVELING 15 Geef ook klimaatmigranten recht op bescherming.	36
AANBEVELING 6 De Europese Unie doet een jaarlijkse oproep voor de organisatie van interlevensbeschouwelijke kennismaking en ontmoeting. Dit gebeurt in het kader van de Europese feestdag van 9 mei.	16	AANBEVELING 16 Laat het hoger belang van het kind en de rechten van het kind primeren bij elke beslissing in het vreemdelingenrecht.	38
AANBEVELING 7 Publiceer het Koninklijk Besluit 'Positieve Actie'. Zo maken we positieve acties voor meer diversiteit en gelijkheid op de werkvloer mogelijk.	18	AANBEVELING 17 In centrumsteden neemt het stadsbestuur een initiatief om een NGO aan te stellen en te subsidiëren om 'bed, bad, brood en begeleiding' (BBB+) te voorzien voor alleenstaanden en gezinnen zonder wettig verblijf. De Vlaamse overheid voorziet een budget om deze initiatieven van CAW en steden te ondersteunen.	40
AANBEVELING 8 Er komen ook educatieve straffen voor online racisme en andere vormen van haatspraak.	20	AANBEVELING 18 De Vlaamse overheid investeert in meer huisvesting voor erkende vluchtelingen en ontwikkelt een ambitieus woonbeleid voor alle kwetsbare huurders.	42
AANBEVELING 9 De aanpak van racisme wordt in alle sporten een doel.	22	AANBEVELING 19 Richt een 'interfederaal beraad migratie en integratie' op met de betrokkenheid van alle noodzakelijke actoren om het migratievraagstuk aan te pakken.	44
AANBEVELING 10 De federale en Vlaamse overheidsdiensten doen een inhaalbeweging op alle functieniveaus in de aanwerving van werknemers met een migratieachtergrond.	24	NOTITIES	47

INLEIDING

Straks zijn er Europese, federale en regionale verkiezingen. Elk van deze beleidsniveaus heeft belangrijke bevoegdheden inzake migratie en integratie. ORBIT legt daarom 19 aanbevelingen voor aan de toekomstige beleidsmakers.

De 19 aanbevelingen gaan over vier beleidsdomeinen: het omgaan met de levensbeschouwelijke overtuigingen van burgers, de noodzakelijke aanpak van racisme, de inzet van de positieve kracht van de superdiverse samenleving en het migratiebeleid.

De eerste aanbeveling gaat over politieke participatie. Die is voor ORBIT prioritair. De politieke rechten en de burgerparticipatie van mensen met een migratieachtergrond komen zeer weinig aan bod in het debat over het integratie- en migratiebeleid. Stemrecht en politieke inspraak zijn echter belangrijke hefboomen om noodzakelijke hervormingen en veranderingen te realiseren en te komen tot een samenhangend en menswaardig beleid.

ORBITvzw heeft ter gelegenheid van eerdere parlementsverkiezingen nog andere aanbevelingen gedaan. De aanbevelingen die niet gerealiseerd werden, zijn niet vergeten. Een aantal vond zijn weg in een regeerakkoord, maar werd nog niet omgezet in concreet beleid. Wij denken daarbij aan de noodzaak een wettelijke regeling te vinden voor mensen zonder wettig verblijf die niet gerepatriëerd kunnen worden. Enkele aanbevelingen vonden hun weg in de eisen van samenwerkingsverbanden zoals het politiek platform rond migratiebeleid van 11.11.11/CNCD, de Migratiecoalitie en de

Coalitie voor een Interfederaal Actieplan Racisme, waar ORBITvzw lid van is. Wij zullen onze standpunten daar ook verder behartigen.

ORBIT wil met deze campagne niet alleen mensen met een migratiegeschiedenis aan boord.

ORBIT wil #iedereenaanboord die slachtoffer is van armoede en uitsluiting, van discriminatie en vernedering.

ORBIT wil #iedereenaanboord die actief is in sociale organisaties of een rol speelt in democratische politieke partijen.

ORBIT wil bestuursakkoorden waaruit blijkt dat #iedereenaanboord is.

ORBIT wil #iedereenaanboord krijgen met bewust en inclusief taalgebruik.

ORBIT wil concrete ideeën aanreiken voor een beleid die #iedereenaanboord hijst en houdt:

- ▶ beleid dat de burgerparticipatie versterkt.
- ▶ beleid dat samenleven in superdiversiteit bevordert en de strijd tegen racisme opvoert.
- ▶ beleid dat bruggen bouwt tussen mensen van verschillende levensbeschouwelijke overtuigingen.
- ▶ beleid dat een menswaardig migratiebeleid ontwikkelt.

Deze aanbevelingen zijn ons routeplan om #iedereenaanboord te krijgen.

#iedereenaanboord is een gedeelde verantwoordelijkheid.

Het regionale, federale en Europese niveau beschikken over de juiste hefboomen om iedereen aan boord te krijgen en te houden. Sterk beleid komt tot stand in dialoog met de verschillende doelgroepen, ervaringsdeskundigen, actoren uit het middenveld, academici, ambtenaren en verantwoordelijke politici.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van deze 19 aanbevelingen ligt bij de verschillende beleidsniveaus waarvoor parlementsverkiezingen van 2019 worden georganiseerd. Als ze die verantwoordelijkheid willen opnemen, dan moet dat blijken uit bestuursakkoorden en/of de inzet van de volksvertegenwoordigers en parlementsleden.

Bij **elke aanbeveling** duiden we met een afkorting het **passend beleidsniveau** aan: **voor de regionale overheden (R), de federale overheid (F) en de Europese Unie (EU).**

De verantwoordelijkheid ligt ook bij burgers, organisaties en maatschappelijke instellingen. Zij kunnen met hun creativiteit, ervaringen, verhalen, expertise en maatschappelijke inzet deze aanbevelingen op de agenda zetten en houden in de komende legislatuur.

ORBITvzw zal die inzet wakker houden en nu al tot de verkiezingen **een aantal activiteiten en debatten opzetten. Je kan de agenda volgen op www.orbitvzw.be.**

Goede moed met je maatschappelijke inzet!

ORBITvzw – je bondgenoot in een wereld van superdiversiteit & migratie

#1 AANBEVELING 1

Versterk de politieke participatie van mensen met een migratieachtergrond – of ze nu Belg zijn of niet. Zet in op democratie door nieuwe en verbeterde vormen van stemrecht bij verkiezingen en inspraak in het beleid.

Waarover gaat het?

Burgerparticipatie is booming. Niet alleen bij het middenveld, maar ook onder nieuwe organisaties en politieke partijen. De Vlaamse overheid publiceerde in 2009 de brochure *Burgerparticipatie in Vlaamse steden. Naar een innoverend participatiebeleid*.¹ De klemtoon ligt daarbij sterk op de participatiekansen op het lokale niveau.

Het blijft niet bij woorden alleen. Mensen voelen aan dat de representatieve democratie niet voldoet aan de eisen van kwaliteitsvol beleid. Vaak krijgt de burgerparticipatie vorm door ad hoc initiatieven, bepaald door de plaats (buurt-, wijk- of straatgericht) of vanuit een thematische invalshoek.

Naast de zachte vormen van spontane politieke burgerparticipatie zijn er ook de meer systematische en structurele initiatieven. Zo is er bijvoorbeeld de vertegenwoordiging van burgers en hun verenigingen in allerlei raden en overlegstructuren. Of om als kiezer of kandidaat deel te nemen aan verkiezingen. Alle Belgen kunnen dat laatste onbeperkt. Voor EU-burgers en andere niet-Belgen is dat per verkiezingsniveau aan bijkomende voorwaarden verbonden.

De deelname van mensen met een migratieachtergrond aan het politieke leven of andere vormen van burgerparticipatie is doorgaans onvoldoende. Dat heeft meerdere oorzaken. Eén ervan is de veronderstelling dat 'iedereen wel mee is'. Men vergeet dat veel kwetsbare groepen in de samenleving – waaronder migranten, vluchtelingen, nieuwkomers – nooit betrokken zijn bij maatschappelijke besluitvorming of zelfs nooit hun stem hebben kunnen uitbrengen. Een andere is de onderschatting van de politieke betrokkenheid van mensen met een migratieachtergrond, men denkt al gauw: 'het interesseert hen toch niet'.

Actief burgerschap kan ons verbinden in al onze verscheidenheid. Actief burgerschap als basisidentiteit in onze superdiverse samenleving verhoogt de wederzijdse uitwisseling van oplossingen. Actief burgerschap helpt ons binnen te kijken in de uitgangspunten van waaruit medeburgers hun verantwoordelijkheid opnemen. Zo betoogt ook George Monbiot in zijn recente publicatie 'Uit de puinhopen. Een nieuwe politiek in tijden van crisis'.²

Concrete aanbevelingen:

De politieke participatie en burgerparticipatie van mensen met een migratiegeschiedenis moet versterkt worden door:

- ▶ het lanceren van een **projectoproep** met de nodige **budgetten** om
 - **participatie in** lokale wijk- en adviesraden en integratie- of diversiteitsraden **op lokaal niveau te stimuleren.** (R)
 - **de registratie te bevorderen van kiesgerechtigde niet-Belgen (EU en niet-EU) voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2024.** (R)
- ▶ **de administratieve registratie van kiesgerechtigde niet-Belgen (EU en niet-EU)** als kiezers voor de gemeenteraadsverkiezingen meteen in orde te brengen op het ogenblik van hun inschrijving in de gemeente, bij het overhandigen van hun verblijfskaart of bij een ander contact met de dienst Burgerzaken. (R)

- ▶ **de studie** van de noodzakelijke (grondwettelijke) aanpassingen om het **stemrecht van niet-Belgen** (EU en niet-EU) **voor de regionale verkiezingen mogelijk te maken** en daartoe de nodige **wetgevende maatregelen** te nemen. (R – F)
- ▶ zorgen dat **migrant en vluchtelingen** op een duurzame en veilige manier **politiek kunnen participeren in hun herkomstlanden:** (F)
 - deelname aan de vredes- en verzoeningsprocessen van hun herkomstland en aan verkiezingen en politieke hervormingen.
 - faciliteren van registratiemogelijkheden van migranten als kiesgerechtigden van hun land terwijl ze in België verblijven.
 - participatie-initiatieven van de diaspora worden door de Belgische overheid aangemoedigd in het kader van de 4^e-Pijlerwerkingen³ die zich inzetten voor ontwikkeling in de landen van herkomst.

¹ www.orbitvzw.be/hoe-halen-we-racisme-uit-de-sport-een-verslag

² www.mo.be/analyse/george-monbiot-de-nieuwe-participatiecultuur-als-fundament-voor-een-vernieuwde-politiek

³ www.4depijler.be

#2 AANBEVELING 2

Versterk de professionalisering van religieuze en levensbeschouwelijke begeleiders in verschillende maatschappelijke diensten.

Waarover gaat het?

Religieuze en levensbeschouwelijke begeleiders zijn actief op tal van plaatsen: in de zorgsector, penitentiaire instellingen, sociale overheidsinstellingen en in gesubsidieerde instellingen. Hun tewerkstellingsstatuten verschillen sterk van elkaar. In sommige sectoren is het statuut in elke voorziening anders.

Een gemiste kans voor de federale overheid om te investeren in professionele levensbeschouwelijke en religieuze begeleiding van burgers. De aanwezigheid van religieuze en levensbeschouwelijke begeleiders is niet alleen een grondwettelijk recht. Ze zijn ook van wezenlijk belang voor de zorgbehoevenden, gedetineerden, patiënten en daarnaast ook voor de familieleden en/of naastbestaanden. Zij worden tijdens hun verblijf in een ziekenhuis, psychiatrische instelling of gevangenis geconfronteerd met zin- en levensvragen, relatievraagstukken, situaties van lijden en levenseinde, ...

Om kwaliteitsvolle begeleiding te kunnen bieden is het van groot belang dat de religieuze en levensbeschouwelijke begeleiders een goed statuut genieten. Een professionele aanpak veronderstelt ook ruimte voor collegiaal overleg, intervisie en supervisie.

Het is wenselijk dat de expertise van de begeleiders niet verloren gaat. Ze wordt best doorgegeven door een goede registratie, een opleidingsaanbod en het aanbieden van stages.

Tot slot is een professioneel werkkader ook de beste garantie om te voldoen aan een aantal deontologische regels die door de beroepsgroep zijn overeengekomen.

Concrete aanbevelingen:

- ▶ Versterk de professionalisering van de religieuze en levensbeschouwelijke begeleiders in de zorgsector, de penitentiaire instellingen, de sociale overheidsinstellingen en de gesubsidieerde instellingen door de ontwikkeling van een volwaardig intersectoraal statuut. (F)
- ▶ Organiseer een intersectorale bevraging bij de huidige begeleiders in het kader van een academisch onderzoek. Creëer een werkgroep met als opdracht een professioneel statuut uit te werken. Deze werkgroep is samengesteld met gemandateerde begeleiders uit de verschillende actoren in de verscheidene instellingen. (F)

#3 AANBEVELING 3

Geef burgers en werknemers in de stad, op de werkvloer en tijdens festivals ruimte voor stilte, meditatie, levensbeschouwelijke bezinning en interlevensbeschouwelijke ontmoeting.

Waarover gaat het?

Er is een groeiende behoefte aan stilte in een samenleving die voortdurend voortraast en prikkels geeft. Zeker in het drukke Vlaanderen is het niet langer vanzelfsprekend om de rust te vinden of een moment van bezinning te nemen. De hoogconjunctuur van nieuwe apparaten die je de mogelijkheid geven en zelfs uitdagen om overal beelden, teksten, berichten, spelletjes, filmpjes en geluiden te consumeren grijpt ons mee in een online bestaan. Offline dragen we de gevolgen. Slapeloosheid, verslaving, psychische overbelasting en tekort aan effectieve ontmoeting zijn maar enkele voorbeelden.

De geprikkelde burger of werknemer voelt zich meegezogen in een tunnel. Aan het einde van die tunnel is er voor sommigen geen licht maar gaat het licht uit.

Niet voor niets ontstaan er op steeds meer plaatsen stilte- en meditatiehoeken. Ook mindfulness is booming. Want hoe sterk ook het internet voor sommigen de illusie geeft op alles een antwoord te hebben, de nood aan bezinning en dialoog over de grote levensvragen blijft hoog. In een geseclariseerde samenleving zijn er geen evidente antwoorden meer op die vragen. Het antwoord ligt in de zoektocht.

Het aanbod om daaraan tegemoet te komen groeit. Er zijn niet alleen de stilte activiteiten van allerhande organisaties. Ook Pukkelpop en Maanrock richten een meditatie- en ontmoetingsruimte in op hun festivalterrein. Vooral jongeren krijgen hierdoor op een eenvoudige manier toegang tot een plek voor diepgaande ontmoeting en meditatiemogelijkheden. De ruimtes zijn niet ingericht naar de een of andere religieuze of levensbeschouwelijke denominatie. Het interlevensbeschouwelijk en superdivers karakter van onze samenleving geeft aanleiding tot nieuwe creativiteit en nieuwe initiatieven.

Deelnemers getuigen dat ontmoetingen die ontstaan op zulke plaatsen de sociale inclusie ten goede komen. Bovendien komt dit tegemoet aan de zoektocht van jongeren en volwassenen naar nieuwe of bestaande religieuze en levensbeschouwelijke zingeving.

Vermits er in Vlaanderen een hoge nood is aan preventie rond psychische kwetsbaarheid en suïcide zijn dit zeer welkome initiatieven.

Concrete aanbevelingen:

De regionale overheid

- ▶ creëert een **beleidskader om stilte, meditatie en interlevensbeschouwelijke ontmoeting in steden, op de werkvloer en op festivals te stimuleren**. Betrek alle relevante actoren (sociale partners, stadsbesturen, festivalorganisatoren, ...) bij de uitwerking van dat kader. (R)
- ▶ zorgt voor een **budget** om steden, bedrijfsleiders en festivalorganisatoren te stimuleren initiatieven te nemen om experimenten aan te moedigen. (R)

#4 AANBEVELING 4

Maak twee wettelijke feestdagen vlottend om (niet-christelijke) werknemers de mogelijkheid te bieden hun levensbeschouwelijke of religieuze feestdagen te vieren.

Waarover gaat het?

België is een superdiverse migratiesamenleving. Het gevolg is een groeiende verscheidenheid aan burgers die toebehoren aan zowel erkende als niet-erkende religies en levensbeschouwingen. Die religies en levensbeschouwingen hebben allemaal een eigen kalender met de belangrijke feest- en herdenkingsdagen. De data kunnen verschillen van jaar tot jaar. Ze zijn namelijk vaak afhankelijk van de zon- en maanstanden of hebben betrekking op de levenscyclus van hun stichters.

De officiële jaarkalender met feest- en verlofdagen van België is historisch gegroeid. Door de sterke invloed van de Rooms-Katholieke Kerk hebben officiële verlofdagen vaak te maken met rooms-katholieke hoogdagen. Het zijn de dagen waarop de wetmatigheid van het economisch productieproces of de verwachte aanwezigheid in het leerplichtonderwijs moeten wijken.

Leerplichtige kinderen die thuis een andere erkende religie of levensbeschouwing volgen dan de rooms-katholieke hebben het recht om op de feestdagen van hun traditie gewettigd afwezig te blijven. De ouders zelf moeten dan weer een dag verlof vragen want op de werkvloer gelden andere regels dan in het onderwijs.

Nochtans geeft het kunnen vieren van een feestdag binnen de eigen traditie het gevoel volwaardig deel uit te maken van zowel de eigen religieuze of levensbeschouwelijke groep als van de samenleving in zijn geheel.

Wat stellen wij voor?

Om werknemers die niet behoren tot de Rooms-Katholieke Kerk toe te laten ook een officiële verlofdag op te nemen voor belangrijke feesten komen de sociale partners overeen om twee bestaande officiële verlofdagen uit de Belgische jaarkalender vlottend te maken. Dat wil zeggen dat ze kunnen opgenomen worden op een dag naar keuze.

Meer concreet stellen we de maandag na Pasen of tweede Pasen en de maandag na Pinksteren of tweede pinksterdag voor. Als deze twee dagen vrij in te plannen zijn, terwijl zij het statuut 'officiële feestdag' behouden, dan verliezen rooms-katholieke werknemers of diegenen die aan de verlengde weekends in mei vasthouden deze dagen niet. Voor een joodse, islamitische, vrijzinnige of andere collega is het daardoor dan weer eenvoudiger om verlof te kunnen vragen aan de werkgever.

De overheid kan dat steunen als een goede keuze en met één herkenbaar juridisch initiatief een groot gevoel van toebehoren en inclusie geven aan veel mensen in onze samenleving. (F)

#5 AANBEVELING 5

Investeer in een kerkelijke herbestemming die inspeelt op de nood aan interlevensbeschouwelijke ontmoeting en kennismaking.

Waarover gaat het?

In het juridisch en fysiek kerkelijk landschap dat de voorbije eeuwen tot stand kwam stellen zich grote nieuwe uitdagingen. De kernfunctie van vele kerken in steden en gemeenten staat op de helling door de grote terugval van praktiserende gelovigen en het tekort aan gewijde voorgangers. In een aantal kerkgemeenschappen bereiden leken zich voor om gebedsdiensten en uitvaarten te begeleiden. In andere zijn kerkgangers met een migratiegeschiedenis occasionele of structurele nieuwkomers. Die positieve tendens zal er echter niet voor zorgen dat alle kerkgebouwen nuttig gebruikt worden voor de eredienst.

Katholieke parochiekerken, monumentale kerken en kathedralen zijn ook deel van het grotere verhaal in de verhouding tussen kerk en staat. Het valt te verwachten dat er geen drastische veranderingen op til zijn. Toch vraagt de Vlaamse overheid met aandrang een veranderingsproces op te zetten in de bestemming van de kerkgebouwen. Dat betreft dan vooral de katholieke kerkgemeenschap. Die beschikt over het 'grootste onderdak' voor de eredienst.

Dat is niet alleen omwille van ecologische redenen. Ook financiële overwegingen spelen hier een rol. Kerkgebouwen openhouden, onderhouden en herstellen is een dure aangelegenheid.

Er worden daarom op vraag van de overheid 'kerkenplannen' uitgewerkt, die vooral geïnspireerd zijn door een proces van geografische schaalvergroting, na eeuwen van structurele schaalverkleining. Het tekort aan 'bedienaars van de eredienst' versterkt dat geografisch hertekenen van het aanbod en dus ook van het onderdak dat daarvoor nodig is.

Onze ervaring leert dat heel veel mensen niet alleen nood hebben aan ontmoeting maar ook meer willen leren over de religie en levensbeschouwing van 'de ander'. Ook in het onderwijs moeten leerlingen 'interlevensbeschouwelijk competent' worden.

Concrete aanbevelingen:

- ▶ Concentreer **interlevensbeschouwelijke activiteiten op één locatie in de centrumsteden**. Ontwikkel die plek tot kennis- en ontmoetingscentrum. Een dergelijke plaats stimuleert het kennismaken met 'de ander' en bevordert het samenleven in diversiteit. Concreet kan een van de rooms-katholieke kerkgebouwen hiertoe herbestemd worden. (R)
- ▶ Om dit te bevorderen creëert Vlaanderen **een impuls- en investeringsbudget** om creatieve projecten te stimuleren. Zo worden deze locaties een 'kruispunt' en 'verzamelpunt' om levensbeschouwelijke inzichten en kennis te delen. (R)
- ▶ Om de werking van deze nieuwe interlevensbeschouwelijke kruispunten mogelijk te maken is er nood aan **subsidies vanuit Vlaanderen en de gemeentebesturen** zodat de inhoudelijke en praktische werking mogelijk wordt. (R)

#6 AANBEVELING 6

De Europese Unie doet een jaarlijkse oproep voor de organisatie van interlevensbeschouwelijke kennismaking en ontmoeting. Dit gebeurt in het kader van de Europese feestdag van 9 mei.

Waarover gaat het?

Europa heeft een rijke religieuze en levensbeschouwelijke geschiedenis. Het behoort tot de fundamenteën van de EU een echte vrijplaats te zijn. Zodat elke burger een vrije keuze kan maken op het vlak van religie of levensbeschouwing. Europese verdragen garanderen die vrijheid. Ze geven religies en levensbeschouwingen rechten binnen een breder kader van burgerlijke rechten en vrijheden.

Helaas zijn er ook spanningen rond religie en levensbeschouwing. Tegenwoordig refereert men vaak naar een Europa met een 'joods-christelijke traditie'. Historisch gezien kunnen we vraagtekens stellen bij deze typering. Wat vooral opvalt is de sterke secularisering én een veranderende bevolkingssamenstelling - met als gevolg nieuwe verhoudingen tussen de religies en levensbeschouwingen. De beleving van het religieuze en levensbeschouwelijke is van lidstaat tot lidstaat heel verschillend en historisch gegroeid. Maar over alle lidstaten heen kunnen we twee zaken stellen:

1. Er is weinig contact tussen de verschillende levensbeschouwelijke en religieuze strekkingen. Dit leidt tot een gebrek aan kennis en negatieve beeldvorming over de 'andere'.

2. Toch is er ook een grote interesse in de levensbeschouwelijke en religieuze overtuigingen van de 'andere'. Ondanks het terugdringen van religie en levensbeschouwing tot de persoonlijke levenssfeer willen veel burgers de dialoog aangaan in het publieke domein.

De beeldvorming over religie en levensbeschouwing is helaas vaak behoorlijk tendentieus tot zelfs negatief. Religieus en levensbeschouwelijk toebehoren is vaak onderwerp van pesten en structurele discriminatie. Dat is niet toevallig. Dat is het resultaat van een bewuste polarisering tussen burgers. Dergelijke beeldvorming en strategie gaan niet uit van de rijkdom en meerwaarde van diversiteit in Europa. Sommige politieke of levensbeschouwelijke vertegenwoordigers nemen enkel hun eigen identiteit als uitgangspunt. Ze ervaren een positieve relatie tussen burgers van verschillende strekkingen dan al snel als een bedreiging. Zij doen er dan ook alles aan om in speeches, op sociale media of in publicaties en interviews interlevensbeschouwelijke samenwerking en dialoog verdacht of ongeloofwaardig te maken.

Wij zien de Europese Unie als de plek waar visie en bestuur impact hebben. Op dit niveau krijgt vernieuwende en diepgaande samenwerking tussen volkeren, groepen en religies of levensbeschouwingen vorm. Het is de verantwoordelijkheid van Europese politici en de Europese instellingen om te werken aan een goede verstandhouding tussen de verschillende culturele, levensbeschouwelijke en religieuze groepen.

Sinds haar stichting heeft de EU alles in handen om een project van inclusie te zijn en om bruggen te bouwen. Als duurzaam antwoord op de pijnlijke verdeeldheid van het verleden en de slachtoffers die daardoor gevallen zijn.

De Europese Unie kan putten uit een rijke geschiedenis van omgaan met religieuze en levensbeschouwelijke diversiteit. Er is een groot potentieel en er bestaan veel goede voorbeelden om interlevensbeschouwelijke samenlevingsopbouw op een positieve manier te promoten.

Concrete aanbevelingen:

- ▶ De EU lanceert jaarlijks een projectoproep voor nieuwe plannen die bijdragen tot kennismaking met en verbinding tussen religies en levensbeschouwingen. (EU)
- ▶ De EU stimuleert en subsidieert initiatieven die:
 - De rijke diversiteit aan religie en levensbeschouwing tonen en de interlevensbeschouwelijke ideeën een platform geven. (EU)
 - De interlevensbeschouwelijke wisselwerking in de EU stimuleren door het organiseren van begeleide groepsreizen naar belangrijke sites en steden. Het doel hiervan is inzicht te krijgen in het verleden, het heden en de toekomst van het samenleven in levensbeschouwelijke diversiteit. (EU)

#7 AANBEVELING 7

Publiceer het Koninklijk Besluit 'Positieve Actie'. Zo maken we positieve acties voor meer diversiteit en gelijkheid op de werkvloer mogelijk.

Waarover gaat het?

Anno 2018 is er in België een grote tewerkstellingskloof tussen enerzijds mensen met een migratiegeschiedenis en anderzijds mensen zonder migratiegeschiedenis. Nochtans beschikken tal van werkzoekenden met een migratieachtergrond over goede en meervoudige werkcompetenties. Dit betreft zowel praktisch als theoretisch geschoolde mensen. ORBIT stelt – samen met anderen – vast dat velen desondanks niet aan werk geraken.

- ▶ In 2017 hadden mensen met een migratiegeschiedenis geboren buiten de EU een tewerkstellingsgraad van 52 %, tegenover 71% voor mensen zonder migratiegeschiedenis (bron: Hoge Raad voor Werkgelegenheid, oktober 2018).
- ▶ Een studie van de VDAB over "allochtonen op de Vlaamse arbeidsmarkt" (2012, p.14) wees uit dat de werkzaamheidsgraad van hooggeschoolden uit een niet-EU-land 69,3 % bedraagt, terwijl dit bij hooggeschoolden zonder migratieachtergrond 87,6% is. Ook voor kort- en middengeschoolden gaapt er een grote kloof.

Daarmee is België één van de slechtste leerlingen van de Europese klas.

In veel sectoren slagen werkgevers er niet in om de etnisch-culturele diversiteit van de samenleving in hun personeel te weerspiegelen. De werkvloer is de plaats bij uitstek waar mensen elkaar ontmoeten en vooroordelen sneuvelen. Meer diversiteit op de werkvloer zorgt voor verbinding in het samenleven.

Met de vergrijzing van de samenleving hangt de competitiviteit van veel bedrijven samen met hun capaciteit om talent aan te trekken. Veel werkgevers willen meer competente mensen met een migratiegeschiedenis aanwerven en zijn bereid daar specifieke inspanningen voor te leveren. Ze wensen over te gaan tot positieve acties om bepaalde doelgroepen makkelijker te bereiken en in dienst te nemen.

De EU definieert **positieve actie** als volgt: *"proportionele maatregelen die ondernomen worden met de bedoeling om volledige en effectieve gelijkheid in de praktijk te realiseren voor leden of groepen die sociaal of economisch benadeeld worden of de gevolgen ondervinden van discriminatie of benadeling in het verleden of het heden."*

De antidiscriminatiewet van 10 mei 2007 is op vlak van positieve actie tegenstrijdig: enerzijds wordt gesteld dat positieve acties mits naleving van enkele voorwaarden geen discriminatie zijn. Anderzijds zegt de wet dat koninklijke besluiten moeten verduidelijken in welke omstandigheden deze positieve acties gevoerd kunnen worden. De koninklijke besluiten zijn er nog steeds niet. **Geconfronteerd met deze juridische onzekerheid durven vele werkgevers die positieve acties willen voeren dit niet te doen.**

Concrete aanbeveling:

Via twee koninklijke besluiten scheidt de federale regering een **helder juridisch kader voor het voeren van positieve acties**: zowel voor de privésector als voor de openbare sector. Deze koninklijke besluiten moeten positieve acties voor een **breed aantal sectoren** en situaties mogelijk maken. (F)

#8 AANBEVELING 8

Er komen ook educatieve straffen voor online racisme en andere vormen van haatspraak.

Waarover gaat het?

Op sociale media worden ontzettend veel racistische berichten geplaatst over asielzoekers, vluchtelingen, moslims, joden, Roma en mensen met een migratieachtergrond. Van 2011 tot en met 2017 opende Unia jaarlijks gemiddeld meer dan 300 dossiers (2017: 320 dossiers)⁴. Deze dossiers zijn slechts het topje van de ijsberg. De meeste berichten worden niet gemeld.

De verspreiding van racisme heeft een negatieve impact op de zoektocht naar werk en huisvesting van de geviseerde groepen. Het bemoeilijkt hun maatschappelijke integratie en participatie.

Het recht op vrije meningsuiting is ontzettend belangrijk, dat ontkent niemand. We leven echter in een democratische rechtstaat. Het recht op vrije meningsuiting moet dus in balans gebracht worden met andere rechten. Volgens de antidiscriminatie-, antiracisme- en negationismewetten is het strafbaar om in het openbaar doelbewust aan te zetten tot haat, geweld, discriminatie of segregatie, op basis van één van de 19 criteria bepaald door de wet.

Uit onderzoek van Prof. Jogchum Vrieling is gebleken dat rechtszaken niet volstaan om een mentaliteitswijziging bij daders te realiseren. Rechtszaken hebben vaak een negatieve impact, zowel op de daders als de slachtoffers. Enerzijds slepen processen lang aan. Dit is zwaar voor beide partijen. Vaak is het slachtoffer zelfs bij een veroordeling toch niet tevreden met de uitkomst. En rechtszaken voor mensen die slechts eenmalig een strafbaar racistisch bericht plaatsten, worden op onbegrip onthaald. Ze hebben een *chilling effect*: sommige daders durven hun mond over bepaalde legitieme onderwerpen niet meer open te doen.

Met oog op een mentaliteitswijziging en een fundamentele aanpak van haatspraak is het belangrijk in te spelen op de oorzaken. Voor incidentele daders – daders die maar zelden racistische berichten plaatsen en soms niet eens beseffen dat de berichten racistisch zijn – zijn educatieve straffen zoals werkstraffen en het volgen van vorming aangewezen. Vandaag is er slechts een beperkt aanbod van educatieve straffen op maat van incidentele daders van racistische haatspraak.

Concrete aanbevelingen:

- ▶ De overheid investeert in een **aanbod van educatieve straffen voor incidentele daders** van online racisme. (F)
- ▶ De overheid lanceert een **projectoproep** waaraan organisaties en academische actoren die expertise hebben in de aanpak van racisme kunnen meedoen. (F)
- ▶ De **rechters worden gesensibiliseerd** om in het kader van het bestraffen van incidentele daders ook educatieve straffen uit te spreken. (F)
- ▶ Er wordt – in samenspraak met Unia – een **evaluatie** van het effect van deze alternatieve strafuitvoeringen uitgewerkt en uitgevoerd. (F)

⁴ Bron: jaarverslagen Unia 2011-2017

#9 AANBEVELING 9

De aanpak van racisme wordt in alle sporten een doel.

Waarover gaat het?

Met grote regelmaat halen racistische incidenten in het voetbal de media. Het boek 'Vuile zwarte' van Paul Beloy en Frank Van Laeken toont aan dat niet alleen in de topsport en de voetbalstadia maar ook in de lagere reeksen en in het jeugdvoetbal racisme welig tiert.

Onderzoek van Jeroen Scheerder en Joris Corthouts (KULeuven) wijst op stereotiep gedrag bij makelaars en trainers. Zwarte spelers worden naargelang hun uiterlijke kenmerken op specifieke veldposities geplaatst (bijvoorbeeld in de spits), los van hun capaciteiten. Ze worden aangemoedigd voor sommige sporten en niet voor andere. Daardoor kunnen zwarte sporters maar in een beperkt aantal sporten uitblinken. Op een ORBIT-netwerkdag 'Hoe halen we racisme uit de sport' (21/3/2017)⁵ bleek dat de aanpak van racisme in andere sporten nu nog een blinde vlek is.

Hoewel België veel topsporters met een migratieachtergrond heeft, zijn de trainers en bestuursleden van sportclubs over het algemeen zeer wit. Dit is onder meer het gevolg van onbewuste discriminatiemechanismen.

De Koninklijk Belgische Voetbalbond (KBVB) ontwikkelde recent een strengere aanpak voor racistische slogans. Daarmee pakt ze vooral de meest zichtbare uitingen van racisme aan. Andere minder mediagenieke vormen van racisme blijven echter buiten schot. In de sociale werkingen van eersteklasseploegen staat de aanpak van racisme meestal in de kinderschoenen. In andere sporten is van een beleidsmatige aanpak van racisme weinig te merken.

Nochtans heeft sport zonder racisme een bijzonder emancipatorisch en verbindend potentieel. Er is nood aan veilige ruimtes waar mensen zich samen zorgeloos kunnen ontspannen.

Concrete aanbevelingen:

De overheid werkt een actieplan uit om racisme in elke sporttak aan te pakken. Ze zorgt ervoor dat het actieplan verder gaat dan slogans en affiches. Ze beperkt de aanpak niet tot de topsport.

Dit zijn concrete elementen voor het actieplan:

- ▶ De oprichting van een intern meldpunt bij de sportclubfederaties om racistische voorvallen te melden. Dit meldpunt werkt samen met Unia en met deskundige vertrouwenspersonen van elke sportclub. (F – R)
- ▶ Vorming voor de bestuursleden, trainers en andere personeelsleden of vrijwilligers over het omgaan met racisme in hun club. De vorming richt zich zowel op de aanpak van racistische uitspraken in en rond de sportclub, als op het beleid van de club (aanwerving van personeelsleden, inschrijving van nieuwe leden, doorstroming van talenten, ...). (F - R)

⁵ www.orbitvzw.be/hoe-halen-we-racisme-uit-de-sport-een-verslag

#10 AANBEVELING 10

De federale en Vlaamse overheidsdiensten doen een inhaalbeweging op alle functieniveaus in de aanwerving van werknemers met een migratieachtergrond.

Waarover gaat het?

Tussen 2009 en 2016 evolueerde het aandeel van mensen met een herkomst buiten de EU-15 in het personeel van de Vlaamse overheid van 2 naar 5,4% (cijfers van de Vlaams diversiteitsambtenaar). Op het eerste gezicht is er dus sprake van een positieve trend. Ondertussen evolueerde het aandeel van personen op arbeidsleeftijd met een migratiegeschiedenis buiten de EU-15 in de Vlaamse bevolking echter van 8 naar 13 %⁶. De Vlaamse overheid heeft dus nog een lange weg te gaan om de bevolkingssamenstelling te weerspiegelen in haar personeel.

Op federaal niveau is er - ondanks voorstellen van de administratie - nog altijd geen definitie voor mensen met een migratiegeschiedenis. Daardoor is het moeilijk om evoluties te meten.

Er zijn veel voordelen verbonden aan het bereiken van evenredige vertegenwoordiging van alle bevolkingsgroepen in het overheidsperoneel, op alle functieniveaus.

- ▶ Met respectievelijk 68.667 en 28.232 werknemers⁷ (2016) zijn de federale en Vlaamse overheid een van de grootste werkgevers. Zij hebben dus een belangrijke rol in het wegwerken van de etnische tewerkstellingskloof (zie aanbeveling 5 over "Positieve actie").
- ▶ Een overheid die erin slaagt de bevolking te weerspiegelen, is een geloofwaardige inspiratiebron voor de profit, social profit en non-profitsector.
- ▶ De overheden moeten het signaal geven dat ze er zijn voor iedereen, zowel als werkgever als op vlak van dienstverlening. Een evenredige vertegenwoordiging van mensen met een migratiegeschiedenis in het personeel is goed voor de kwaliteit van de dienstverlening naar alle burgers.

Sommige overheidsdiensten hebben pogingen gedaan om meer mensen met een migratiegeschiedenis aan te werven. De Vlaamse overheid legde algemene streefcijfers vast. Tegelijk werden deze streefcijfers na 2016 afgezwakt. De ogenschijnlijke verhoging van het streefcijfer (van 4% naar 10%) ging namelijk gepaard met een verbreding van de definitie van 'mensen met een migratiegeschiedenis' naar alle mensen van niet-Belgische herkomst (dus ook binnen de EU-15)⁸. Daardoor verliezen de streefcijfers en de bijhorende acties aan focus en slagkracht. Een overheidsdienst kan nu pronken met behaalde streefcijfers door het aanwerven van bevolkingsgroepen met weinig afstand tot de arbeidsmarkt. Ook van de verbindende rol die overheidsdiensten kunnen spelen – door bevolkingsgroepen op de werkvloer te mengen en via een professioneel personeelsbeleid te managen – blijft in deze weinig over.

Los van de definities worden vaak geen concrete acties gekoppeld aan de streefcijfers. Daardoor blijven ze de facto een lege doos. Vrijblijvende diversiteitsplannen en streefcijfers volstaan niet om het aantal personeelsleden met een migratiegeschiedenis te verhogen.

Concrete aanbevelingen:

- ▶ Leg bindende, ambitieuze, slimme streefcijfers en bijhorende diversiteitsplannen vast voor elke overheidsdienst, op alle functieniveaus. Maak deze streefcijfers afhankelijk van het aandeel van mensen met een migratiegeschiedenis in de bevolking op arbeidsleeftijd. (F – R)
- ▶ Volg de vraag van de sociale partners om een definitie van "mensen met migratiegeschiedenis" te hanteren die focust op mensen met een afkomst buiten de EU-15. Deze definitie houdt rekening met kwetsbaarheid op de arbeidsmarkt en met het mengen van groepen die meer vooroordelen tegenover elkaar hebben. (F – R)
- ▶ Neem het voeren van diversiteitsacties en het behalen van streefcijfers mee in de evaluatie van leidinggevend personeel en het HR-personeel. (F – R)

⁶ Vlaamse migratie- en integratiemonitor 2018, pg. 193

⁷ overheid.vlaanderen.be/bedrijfsinformatie en infocenter.belgium.be/nl/statistieken/federaal-administratief-openbaar-ambt/tewerkingstelling/personeelsbestand, geraadpleegd op 31 oktober 2018

⁸ Terwijl voorheen alleen mensen met een migratieachtergrond buiten de EU-15 geteld werden, telt de Vlaamse overheid sinds 2016 "mensen met een niet-Belgische nationaliteit als huidige of eerste nationaliteit, of van wie minstens één ouder niet de Belgische nationaliteit heeft als eerste nationaliteit."

#11 AANBEVELING 11

Verdrievoudig het aantal leerlingen met een migratieachtergrond uit het secundair onderwijs dat zich inschrijft voor een lerarenopleiding.

Waarover gaat het?

Anno 2018 heeft 30 % van de 0 tot 18-jarigen⁹ (en 12,7% van de 12-17-jarigen)¹⁰ in Vlaanderen een migratieachtergrond. Deze diversiteit vertaalt zich echter niet in het lerarenkorps. Els Consuegra, onderzoekster aan de VUB, berekende dat slechts 5 % van de leerkrachten een grootouder heeft die in het buitenland is geboren. Die buitenlandse wortels bevinden zich dan nog vooral in buurlanden als Frankrijk, Nederland en Duitsland. Het aantal leerkrachten met roots in bijvoorbeeld Marokko, Turkije of Oost-Europa is zeer beperkt.¹¹

Dat de meeste lerarenkamers volledig wit zijn is op meerdere vlakken zorgwekkend.

- ▶ Het is een gemiste kans vanwege het gebrek aan leerkrachten.
- ▶ Het beroep van leerkracht is een knelpuntberoep¹². In de komende jaren zal het tekort alleen maar toenemen. Het is hoog tijd om capabele jongeren met een migratieachtergrond te motiveren voor het lerarenberoep.
- ▶ Het is een bevestiging van de misvormde beeldvorming over de verhouding tussen mensen met en zonder migratiegeschiedenis. Het gebrek aan leerkrachten met een

migratiegeschiedenis bestendigt de beeldvorming van 'de witte meesters en de gekleurde leerlingen'. Leerlingen met én zonder migratiegeschiedenis krijgen hun hele schoolcarrière de impliciete boodschap mee dat alleen witte mensen over de expertise beschikken om jongeren nieuwe vaardigheden aan te leren.

- ▶ Het draagt bij tot slechtere schoolprestaties van leerlingen met een migratiegeschiedenis. Een witte leraarskamer vormt één van de verklaringen voor de slechtere schoolprestaties van leerlingen met een migratiegeschiedenis. "In vergelijking met andere OESO-landen scoort ons onderwijs bijzonder slecht op het vlak van gelijkheid" stelt de recente Diversiteitsbarometer Onderwijs van Unia.¹³ Een toename van het aantal leerkrachten met een migratieachtergrond draagt bij tot een schoolcultuur met meer voeling voor de culturele en sociale leefwereld van alle leerlingen. Wie zich thuis voelt in het onderwijs, presteert beter.

Deze vaststellingen zijn niet nieuw. Er is echter nog geen doortastend onderwijsbeleid op dit punt.

Concrete aanbevelingen:

De Vlaamse regering ontwikkelt een **actieplan** om **het aantal ingeschreven** studenten met een migratiegeschiedenis in de lerarenopleiding te **verdrievoudigen**. Dit plan voorziet voldoende **budget voor concrete acties** met als doel een ernstige inhaalbeweging. Dit gebeurt **in samenwerking met** de verschillende onderwijsinstanties en alle relevante actoren uit het onderwijs, het sociaal-cultureel jeugdwerk en volwassenenwerk en de media. (R)

⁹ Lokale Inburgerings- & integratiemonitor 2018. (www.statistiekvlaanderen.be/monitor-lokale-inburgering-en-integratie) Onder personen met een migratieachtergrond verstaan we een "persoon met een nationaliteit van een land buiten de EU-15 landen of een persoon van wie minstens één ouder of twee grootouders een nationaliteit heeft van een land buiten de EU-15" (VESOC-definitie).

¹⁰ Diversiteitsbarometer Onderwijs, pg. 62.

¹¹ www.demorgen.be/binnenland/vijf-procent-van-vlaamse-leerkrachten-heeft-buitenlandse-roots,geraadpleegd-op-24-juli-2018.

¹² Zie onder meer www.vrt.be/vrtnws/nl/2018/08/28/leerkracht-is-knelpuntberoep-vdab-wil-werkzoekenden-met-stoomcu, www.kuleuven.be/samenwerking/avlnascholingen/ns1617/documentatieslo2016/docslo2016a en www.standaard.be/cnt/dmf20180228_03383433

¹³ Unia, Diversiteitsbarometer Onderwijs, 2018, pg. 3

#12 AANBEVELING 12

Voer de loopbaan- en diversiteitsplannen opnieuw in.

Waarover gaat het?

In 2002 ontwikkelden de Vlaamse overheid en de sociale partners 'loopbaan- en diversiteitsplannen'. Zowel de profit, social profit als de non-profitsector konden beroep doen op deze plannen. Bedrijven of organisaties kregen middelen en begeleiding op maat om concrete diversiteitsacties te ontwikkelen. De acties waren prioritair gericht op de instroom, doorstroom, retentie en opleiding van medewerkers uit kansengroepen (onder andere mensen met een migratiegeschiedenis).

In 2016 schafte de Vlaamse overheid de diversiteitsplannen af, met de mededeling dat de plannen niet werkten. De evaluatie van de diversiteitsplannen (2014) – die op vraag van de Vlaamse overheid uitgevoerd werd – was nochtans genuanceerd.

- ▶ De impact op de algemene tewerkstellingsgraad van kansengroepen was beperkt. Dit verklaart het onderzoek echter deels door de economische crisis, en deels door "het relatief kleine percentage organisaties met een loopbaan- en diversiteitsplan in de volledige Vlaamse economie."
- ▶ Het aantal plannen op jaarbasis steeg van 160 in 2001 tot 890 in 2013.

- ▶ 9 op 10 organisaties waren tevreden tot heel tevreden over de aangeboden ondersteuning. De begeleiding op maat door een projectontwikkelaar werd erg gesmaakt. Ze werd voorts als stimulans gezien om de uitgewerkte acties ook effectief uit te voeren. Ook de financiële ondersteuning bleek daarbij doorslaggevend.
- ▶ De streefcijfers die in de plannen vooropgesteld waren, zijn vlot gehaald.
- ▶ De loopbaan- en diversiteitsplannen leidden tot belangrijke structurele aanpassingen in organisaties, met relatief beperkte middelen.

In de conclusies van het verslag werd gepleit om de diversiteitsplannen te behouden, mits enkele aanpassingen. De Vlaamse regering legde dit advies echter naast zich neer, met verstrekkende gevolgen:

- ▶ In theorie kunnen KMO's voor hun diversiteitsvragen beroep doen op de KMO-portefeuille. In de praktijk hebben zeer weinig bedrijven daarvoor de weg naar de KMO-portefeuille gevonden. Op de homepage van de KMO-portefeuille staat niets over kansengroepen of

diversiteitsbeleid. ORBIT belde eind 2018 naar de KMO-portefeuille om te weten of men ook opleiding kon krijgen over de instroom, opleiding en retentie van kansengroepen. De drie medewerkers die we aan de lijn kregen konden ons daar niets over vertellen.

- ▶ Grotere bedrijven en organisaties kunnen alleen terecht bij (vaak dure) consultants. Het gevolg is dat ze nu veel minder op kansengroepen inzetten.
- ▶ De sociale partners moesten hun diversiteitswerkingen stoppen waardoor veel expertise verloren ging.

Tijdens het ORBIT-BePax project 'Een goeie werknemer is een goeie werknemer' (2016-2017) merkte ORBIT dat er bij bedrijven en intermediairs die arbeidskrachten ter beschikking stellen, nog een grote vraag is naar diversiteitsplannen. Tijdelijke en eenmalige projecten, zoals de gratis consultancydag die ORBIT tijdens dit project aanbood, volstaan niet om duurzame instroom, doorstroom en retentie van kansengroepen na te streven.

Concrete aanbevelingen:

De Vlaamse overheid voert de **loopbaan- en diversiteitsplannen opnieuw in**. Ze baseert zich op de aanbevelingen van het evaluatieverslag om de diversiteitsplannen **nog effectiever** te maken. (R)

Onder meer:

- ▶ De focus van de plannen moet meer op de instroom en het onthaal van kansengroepen liggen (en dus niet alleen retentie).
- ▶ De kwaliteit van de diversiteitsplannen moet bewaakt worden.
- ▶ Er moeten striktere resultaatmetingen komen (onder andere via streefcijfers afgestemd op het aandeel van een kansengroep in de werkende bevolking van een bepaalde regio).
- ▶ Het totale budget voor de plannen moet verhoogd worden zodat meer werkgevers een plan kunnen indienen.

#13 AANBEVELING 13

Creëer meer legale migratieroutes voor studenten en werknemers van buiten de EU. Hou rekening met het wederzijds belang van de betrokken landen.

Waarover gaat het?

In verschillende landen van herkomst van asielzoekers en migranten is de toegang tot onderwijs problematisch. Zeker voor het hoger onderwijs.

Door een tekort aan beschikbare arbeidsplaatsen groeit het aantal jonge werkzoekenden in de landen van herkomst van asielzoekers en migranten. De oorzaken zijn divers. Zwak binnenlands beleid, oneerlijke handelsrelaties, buitenlandse interventies, gewapende conflicten en grondbezetting door multinationals vernietigen lokale economieën en verhinderen de creatie van lokale tewerkstelling.

In Europa is de schaarste op de arbeidsmarkt een duurzaam kenmerk geworden. Dagelijks bereiken ons berichten – ook in België – van een groeiend aantal openstaande vacatures. Bovendien is sinds het begin van de 21ste eeuw de arbeidsmarkt niet meer gesloten. De jongere generaties kijken over de eigen landsgrenzen heen om hun kansen en keuzes op tewerkstelling te verbreden.

Een wereld in klimaatverandering, gebieden met oorlogsjaren achter de rug, landen met een tekort aan sociale voorzieningen en sociale bescherming, ... Het vraagt een internationale inspanning van mensen en middelen om de opbouw en de heropbouw mogelijk te maken.

Een noodgedwongen en ongecontroleerde migratiebeweging door klimaatverandering dient vermeden te worden. De EU moet inzetten op migratie als een adaptatiestrategie voor de ergst getroffen landen en hun inwoners. Dit kan door studenten uit deze landen toegang te geven tot hoger onderwijs in klimaatstudies in Europa via studentervisums. De kennis die zij in Europa opdoen rond klimaat en adaptatietechnieken, kunnen zij na terugkeer toepassen om de weerbaarheid van hun herkomstlanden te versterken.

Concrete aanbevelingen:

- ▶ Geef meer buitenlandse studenten de mogelijkheid in België en de EU te studeren voor opleidingen voor beroepen waarvoor een tekort aan geschoolden bestaat of dreigt op de arbeidsmarkt in (1) België en in de EU enerzijds en (2) de landen van herkomst anderzijds (R - F – EU).
 - Overleg met niet-EU-landen over samenwerkingsprogramma's voor opleidingsprojecten die een win-win betekenen voor derde landen. Een deel van de praktische en theoretische opleiding situeert zich aan hogescholen en universiteiten in België enerzijds en in het land van herkomst anderzijds. We denken hier vooral aan opleidingen in domeinen van de (geestelijke) gezondheidszorg, de ouderenzorg, de zorg voor mensen met een beperking, de jeugdzorg en het jeugdwelzijnswerk, de opvang van wezen, ...
 - Overleg met niet-EU-landen over samenwerkingsprogramma's voor opleidingsprojecten die een win-win betekenen voor de heropbouw van steden en regio's die lijden onder (burger)oorlogen of lokale conflicten die de leef- en woonomgeving hebben vernietigd.
 - Overleg met niet-EU-landen over het bekomen van studentenvisa voor opleidingen in het kader van een adaptatiestrategie voor het omgaan met de oorzaken en gevolgen van de klimaatverandering.
- ▶ Geef meer praktisch en theoretisch geschoolde niet-EU-werknemers een verblijfsvergunning onder voorwaarden als arbeidsmigrant in België (R - F – EU)
 - In het belang van de noden van onze Vlaamse, Brusselse en Waalse arbeidsmarkten: ontwikkel federale wetgeving en ambitieuze decreten en ordonnanties in de gewesten. Dit moet het mogelijk maken dat werkgevers makkelijker - zowel praktisch als theoretisch geschoolde - werknemers van buiten de Europese Unie kunnen aannemen. Voorzie daarbij volwaardige bescherming van de arbeidsrechten van de werknemers en de rechten van hun families.
 - Geef niet-EU-burgers uit landen die getroffen worden door klimaatcrisissen en natuurrampen tijdelijk toegang tot de Europese arbeidsmarkt via arbeidsvisa. De remittances van deze arbeidsmigranten zullen hun families minder afhankelijk maken van lokale inkomsten. Bovendien kunnen de herkomstlanden hiermee investeren in maatregelen voor klimaatadaptatie.
 - Geef niet-EU-burgers tijdsgebonden, maar herhaalbare werkvergunningen aan werknemers uit landen waar de landbouw lijdt onder klimaatverandering. Veel mensen kiezen - ondanks maar een gedeeltelijk en/of tijdelijk verlies van inkomsten - om permanent te migreren wat de aftakeling van de lokale economie versnelt. Het tijdelijk karakter van de werkvergunning compenseert hun verlies aan inkomsten uit de lokale landbouw, zonder in Europa extra druk te zetten op de cijfers van migranten met een langdurig verblijf.

#14 AANBEVELING 14

Creëer meer veilige en legale routes voor aankomst in België en Europa voor mensen op zoek naar bescherming.

Waarover gaat het?

"Het lot van de duizenden migranten die met gevaar voor eigen leven de Middellandse Zee oversteken schokt ons allemaal. Het is duidelijk dat we geen enkel EU-land alleen mogen laten opdraaien voor de opvang." Dit schrijft de Europese Commissie in een verklaring bij haar Migratie-agenda in juni 2018.

Uit de cijfers van het afgelopen jaar blijkt dat steeds minder mensen er in slagen een aanvraag voor internationale bescherming te doen in Europa. Het aantal asielaanvragen in Europa is gedaald met 44% (van 1,3 miljoen in 2016 naar 728.470 vorig jaar).

Eén van de gekende wegen voor een veilige doorgang is **gezinshereniging**. Nochtans zijn er nog veel administratieve en/of financiële drempels om gezinsleden van vluchtelingen over te brengen. In 2017 kregen volgens DVZ 6.951 familieleden van vluchtelingen een verblijfsvergunning, inclusief de 1.844 kinderen die hier geboren zijn.

We stellen vast dat Europa zijn grenzen nog versterkt. Er ligt een plan op tafel¹⁴ voor 10.000 Europese grensbewakers extra in de komende 2 jaar.

Vluchtelingen aan de grens worden dan overgebracht naar kampen binnen en buiten Europa voor verder onderzoek of terugkeer, zonder dat er de nodige aandacht is voor de kwaliteit en duur van dit verblijf en de procedure.

De Dublin-regeling is een van de obstakels voor het relocatieprogramma of een ander Europees solidariteitsprogramma van burden sharing. Het resultaat is dat duizenden mensen op zoek naar internationale bescherming ronddolen in Europa. We noemen die dan 'transmigranten'. Wij zijn geen fan van die term omdat dit impliceert dat er iets mis is met die mensen terwijl ze in feite recht hebben op bescherming.

Ondertussen vallen er nog steeds duizenden slachtoffers aan de streng bewaakte grenzen langs onze zeeën en woestijnen. Een op de achttien migranten overleefde dit jaar de overtocht naar Europa niet (UNHCR). Tot augustus 2018 werden er 1642 verdronken slachtoffers genoteerd in de Middellandse Zee (Desperate Journeys jan -aug '18)¹⁵.

Concrete aanbevelingen:

Realiseer veilige en legale migratieroutes door:

► Een garantie op een vlotte procedure voor gezinshereniging (F – EU).

Myria heeft rond het recht op gezinshereniging een reeks sterke aanbevelingen opgesteld. Het gaat daarbij onder meer over de plaats waar de aanvraag voor gezinshereniging kan worden ingediend, het afschaffen van een minimumtermijn om de aanvraag in te dienen en het verminderen van de financiële lasten voor gezinsleden om hun recht op een gezinsleven mogelijk te maken. **ORBIT stelt voor die aanbevelingen¹⁶ te verwerken in een nieuwe regelgeving rond gezinshereniging.**

► Een verhoging van het aantal aankomsten door 'resettlement' of 'hervestiging' (F – EU).

Resettlement of hervestiging is een goede methode om kwetsbare vluchtelingen op een veilige manier te laten aankomen. De Verenigde Naties hebben het over 1,2 miljoen mensen met een nood aan resettlement.

In 2017 nam België voor het eerst meer dan 1000 (1191) personen op. Tot augustus 2018 waren dat er 680. België heeft beloofd 1100 kwetsbare vluchtelingen op te vangen die door UNHCR op de lijst voor hervestiging zijn gezet. Deze operatie werd laatst on hold gezet wegens "tekort aan personeel en opvang." **ORBIT stelt voor het aantal mensen dat aankomt via resettlement minstens te verdubbelen tot 2200 personen per jaar.**

► Uitreiken van humanitaire visa met steun van niet-gouvernementele organisaties en met beperkte gemeenschapssponsoring (F – EU).

De Belgische vreemdelingenwet laat toe humanitaire visa uit te reiken. Het humanitair visum is een gunst, geen recht¹⁷. De DVZ beoordeelt elke aanvraag op individuele basis. Er is de noodzaak om een aantal aanpassingen in verband met de aanvraag en uitreiking van deze visa door te voeren.¹⁸ Er is ook omkadering nodig voor de personen die deze aanvraag doen en de actoren in de samenleving die hen daarbij helpen.

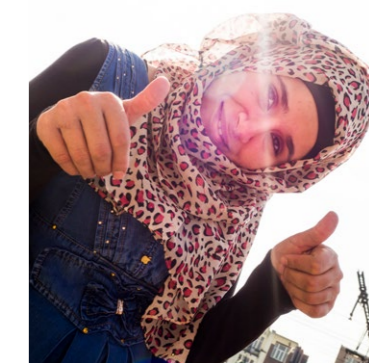
De federale overheid heeft in het recente verleden met niet-gouvernementele partners ad hoc overeenkomsten getekend om groepen om humanitaire reden op een veilige wijze over te laten komen. Aan die niet-gouvernementele partners heeft de federale regering gevraagd om alle kosten op hen te nemen. Voor de overheid was dit dus besparingsoperatie.

Maak van het overbrengen van kwetsbare groepen langs humanitaire visa een structurele en veilige toegangsroute. De federale overheid bepaalt jaarlijks een maximum aantal humanitaire visa en doet een oproep aan niet-gouvernementele partners om dat mee mogelijk te maken. Belangrijke voorwaarden zijn:

¹⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-5715_en.htm

¹⁵ <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/65373>

- De federale overheid **erkent en subsidieert een begeleidingsorganisatie** met de nodige expertise voor de coördinatie en ondersteuning van niet-gouvernementele partners.
- De federale overheid heeft **betrouwbare, relevante en internationaal erkende partners in het land van verblijf of herkomst om de selectie** te maken.
- De federale overheid garandeert een **vlotte behandeling binnen de 9 maanden van de aanvragen** voor humanitaire visa.
- De **niet-gouvernementele partners** vergoeden de kosten voor het **aanvraagdossier en de reis**.
- De niet-gouvernementele partners vormen op lokaal vlak een **sociaal netwerk** voor het onthaal en integratie van personen die in België in dit kader aankomen. Zij zorgen voor onderdak tot de aanvraag voor bescherming is ingediend.
- **De federale overheid** neemt de **verantwoordelijkheid en kosten voor de opvang op zich zodra de mensen bescherming hebben aangevraagd via materiële ondersteuning (OCMW's) of concrete opvang in een LOI**.

¹⁶ www.myria.be/nl/publicaties/gezinshereniging-van-begunstigden-van-internationale-bescherming-in-belgie

¹⁷ www.agii.be/thema/vreemdelingenrecht-internationaal-privaatrecht/verblijfsrecht-uitwijzing-reizen/humanitair-visum

¹⁸ www.vluchtelingenwerk.be/system/tdf/vluchtelingenwerk-vlaanderen_standpunt-humanitaire-visa_2018

#15 AANBEVELING 15

Geef ook klimaatmigranten recht op bescherming.

Waarover gaat het?

Ondanks de internationale inzet om klimaatverandering te voorkomen of onze samenleving aan te passen aan de gevolgen ervan, komt voor sommige landen alle hulp te laat. De VN spreekt in de meest ernstige gevallen nu al van 'onherroepelijk verlies en schade'. Een gekend voorbeeld daarvan zijn de verdwijnende eilandstaten in de Pacifische Oceaan. Voor burgers van deze eilanden zal internationale bescherming buiten hun grondgebied het enige soelaas zijn. Jammer genoeg blijft het daar niet bij. Volledige regio's staan op het punt onbewoonbaar te worden door een stijgende zeespiegel en door verzilting en verwoestijning van de grond. Experts verwachten dat tegen 2050 wereldwijd 150 tot 300 miljoen mensen op de vlucht zullen zijn voor de gevolgen van klimaatverandering.

Momenteel bestaat er binnen de Verenigde Naties **nog geen erkend internationaal statuut voor personen die omwille van klimaatverandering bescherming moeten aanvragen in het buitenland**. De VN-Vluchtelingenconventie uit 1951 erkent alleen personen die internationale bescherming aanvragen wegens vervolging op grond van ras, religie, nationaliteit of sociale of politieke oriëntatie. Het VN-Vluchtelingenagentschap is geen voorstander om deze conventie aan te passen.

Een heronderhandeling kan er toe leiden dat bepaalde lidstaten pogen eerder verworven rechten van vluchtelingen te ondermijnen.

De Europese Unie kan een voortrekkersrol spelen om een internationaal erkend statuut te creëren. Bovenop de internationale bescherming in het kader van de VN-vluchtelingenconventie, biedt de EU reeds **subsidiare bescherming** aan personen die niet kunnen terugkeren naar hun thuisland wegens risico op ernstige schade, gedefinieerd als o.a. de doodstraf, foltering, willekeurig geweld. De EU struikelt echter over het onderscheid tussen een klimaatmigrant en een economische migrant. Bij een plotse natuurramp (een orkaan of aardbeving) is de oorzaak van de verhuisbeweging namelijk duidelijk. Bij natuurrampen die langzaam ontstaan (verzilting of verwoestijning) is klimaatverandering zelden de enige reden om te migreren. Lang voordat klimaatverandering een land onherroepelijk onbewoonbaar maakt, zullen haar inwoners al gevlucht zijn wegens de eerste symptomen: onvoldoende opbrengsten uit de oogst, hongersnood en armoede. Wie in deze vroege stadia van klimaatverandering naar het buitenland vlucht, is volgens de huidige EU richtlijnen een economische migrant.

Concrete aanbevelingen:

- ▶ ORBIT pleit voor een inclusie van 'klimaatrampen' als één van de gronden voor een statuut van subsidiaire bescherming die binnen de Europese Unie reeds bestaat. (F – EU)
- ▶ We vragen daarom met spoed werk te maken van een eenduidige definitie van klimaatrampen. Onze suggestie: "Een natuurramp die een groot aantal personen in eenzelfde gebied treft, zij het plots of geleidelijk, en die leidt tot ernstige schade of een gegronde vrees voor ernstige schade, of die ernstige degradatie veroorzaakt van het levensonderhoud, de woonst, de gemeenschap of het land van de aanvrager." (F – EU)

#16 AANBEVELING 16

Laat het hoger belang van het kind en de rechten van het kind primeren bij elke beslissing in het vreemdelingenrecht.

Waarover gaat het?

Op 15 januari 1992 kreeg het door België geratificeerde kinderrechtenverdrag¹⁹ kracht van wet. Belangrijke begrippen binnen het kinderrechtenverdrag zijn het hoger belang van het kind en het recht om gehoord te worden.

Het KB van 24 juni 2004 regelt de voorwaarden en de modaliteiten voor het verlenen van **materiële hulp aan minderjarige vreemdelingen die met hun ouders onwettig in het land verblijven**. Het KB komt tegemoet aan het recht van kinderen op een menswaardig leven. In die zin is het in lijn met het kinderrechtenverdrag. Het komt ook tegemoet aan het **recht op gezinsleven** omdat de ouders mee opgevangen worden. Het KB stelt dat Fedasil binnen de drie maanden na aankomst in een opvangcentrum een **sociaal begeleidingstraject** moet opstarten met de minderjarige en zijn/haar begeleiders. Dit houdt ook het onderzoek naar de wettelijke procedures in die een einde kunnen maken aan het onwettig verblijf en hulp bij de vrijwillige terugkeer.

Fedasil voert dit KB slechts gedeeltelijk uit.

Dat blijkt uit hun eigen informatiefiche²⁰ met als titel: 'Informatie over materiële hulp en het *terugkeertraject* voor gezinnen met minderjarigen opgevangen krachtens het KB 24 juni 2004'. Fedasil heeft het in deze informatiefiche dus alleen over terugkeer en niet over het onderzoek van de wettelijke procedures die een eind kunnen stellen aan het onwettig verblijf. **De absolute nadruk op terugkeer en het negeren van andere pistes zorgt ervoor dat gezinnen zonder wettig verblijf hun recht op opvang niet durven opnemen en dat kinderen op straat blijven staan**. Dit is duidelijk niet wat bedoeld werd met het recht op opvang voor kinderen zonder wettig verblijf in het KB van 2004.

Dankzij de invoering van het wetsvoorstel van 22 juni 2017²¹ ter wijziging van de vreemdelingenwet van 1980 wordt het belang van het kind steviger verankerd in de wet. Dit gebeurt concreet door het hoorrecht en het belang van het kind te verankeren in de asielpcedure. **Minderjarigen hebben het recht om - ook als ze begeleid zijn - gehoord te worden door het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen**. Ze kunnen - ook als ze begeleid zijn - een eigen procedure starten.

Bij andere verblijfsprocedures (bijv. gezinshereniging of humanitaire regularisatie) is er bij de **Dienst Vreemdelingenzaken geen hoorrecht voorzien**.

Fedasil, de overheidsdienst die instaat voor de opvang van asielzoekers, **weigert opvang aan meervoudige asielaanvragers en overtreedt daarbij vaak de wet** door gebrekkige motivatie en door geen rekening te houden met kwetsbaarheid en het hoger belang van het kind. Ook wordt er geen waardige levensstandaard gegarandeerd bij weigering van opvang terwijl dit volgens artikel 4 van de gewijzigde opvangwet²² verplicht is.

Tenslotte lopen **kinderen** zonder wettig verblijf met hun ouders het risico om **opgesloten** te worden in een gesloten centrum.

Concrete aanbevelingen:

- ▶ **Ook de Dienst Vreemdelingenzaken implementeert het hoorrecht van kinderen**. Voor wat de regularisatieprocedures betreft, kan dit best gebeuren door het aanstellen van een **speciale jeugdkamer binnen de commissie van advies voor vreemdelingen**. (F)
- ▶ Bij meervoudige asielaanvragen worden **nooit minderjarige kinderen op straat gezet**. Zij dienen te allen tijde opvang te krijgen. (F)
- ▶ Fedasil voert het begeleidingstraject tijdens de opvang voor kinderen zonder wettig verblijf en hun ouders uit **zoals in het KB beschreven staat** en focust zich niet enkel en alleen op terugkeer maar onderzoekt alle mogelijke wettelijke pistes. (F)
- ▶ Er wordt **onmiddellijk een einde gemaakt aan het opsluiten van kinderen** zonder wettig verblijf met het oog op verwijdering. De **ingrijpende nefaste invloed van opsluiting op de gezondheid, de ontwikkeling en het welzijn van kinderen** werd al herhaaldelijk aangetoond. Een kind sluit je niet op²³. Meer dan 325 organisaties vragen dit in België. (F)

¹⁹ www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/kinderrechtenverdrag_nederlandse_vertaling.pdf

²⁰ www.agii.be/sites/default/files/bestanden/documenten/infociche_families_kb_2004_nl.pdf

²¹ www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/2549/54K2549001.pdf

²² www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2007011252&table_name=wet

²³ eenkindsluitjenietop.be

#17 AANBEVELING 17

In centrumsteden neemt het stadsbestuur een initiatief om een NGO aan te stellen en te subsidiëren om 'bed, bad, brood en begeleiding' (BBB+) te voorzien voor alleenstaanden en gezinnen zonder wettig verblijf. De Vlaamse overheid voorziet een budget om deze initiatieven van CAW en steden te ondersteunen.

Waarover gaat het?

Mensen die een bevel krijgen om het land te verlaten, worden aangezet om snel in te tekenen voor een zogenaamde 'vrijwillige terugkeer'. Doen ze dat niet, dan dreigt de gedwongen terugkeer. Het federale regeerakkoord Michel I voorzorg in een grondige evaluatie van het Belgisch terugkeerbeleid. Er was sprake van een grotere betrokkenheid van de niet-gouvernementele organisaties om mensen te begeleiden naar vrijwillige terugkeertrajecten. Dat deel uit het regeerakkoord is nog niet gerealiseerd.

Het KB van 24 juni 2004 dat de opvang en begeleiding van kinderen zonder wettig verblijf en hun ouders regelt, geeft een aanzet om twee pistes te bewandelen.

1. Kijken naar mogelijkheden om het verblijf alsnog te wettigen.

2. Onderzoek naar de mogelijkheden tot terugkeer naar het land van herkomst.

Jammer genoeg besliste Fedasil om die eerste mogelijkheid niet te onderzoeken, dat wordt duidelijk na het lezen van de informatiefiche.

Wie zich opgejaagd voelt, duikt steeds dieper onder. Mensen vallen terug op overlevingsmechanismen die onwenselijk zijn. Dat is slecht voor de mensen zelf én

voor de samenleving. Het opvangen en begeleiden van mensen naar een duurzaam toekomstperspectief is een win-winsituatie. Het vermijdt dat mensen steeds opnieuw opgepakt worden om nadien - met het zoveelste bevel om het grondgebied te verlaten op zak - zonder perspectief weer op straat te staan.

Wie niet in overlevingsmodus zit, heeft tijd en ruimte in het hoofd om over een duurzaam toekomstperspectief na te denken. In Nederlandse steden²⁴ waar ze BBB+ organiseren, is bewezen dat deze aanpak werkt. In een project in Utrecht (NL) bleek dat 60% van de mensen die uitstroomden uit de BBB+ opvang, recht te hebben op wettig verblijf in Nederland (dit na het herbekijken van hun situatie met behulp van juristen). 20% van de mensen re-integreerden in hun land van herkomst. Dat is een slaagpercentage van maar liefst 80%, iets waar de Nederlandse rijksoverheid enkel van kan dromen.

Toekomstoriëntering van mensen zonder wettig verblijf valt onder de verantwoordelijkheid van het beleidsdomein Welzijn van de gemeenschappen. Vlaanderen wordt dus bevoegd voor het begeleiden en opvangen van mensen zonder wettig verblijf op weg naar een duurzaam toekomstperspectief.

Concrete aanbeveling:

De Vlaamse overheid ondersteunt lokale besturen en centrumsteden om een aanbod van bed, bad, brood én begeleiding te voorzien. Zo kunnen mensen zonder wettig verblijf in een sfeer van rust, ruimte en respect kijken naar een duurzaam toekomstperspectief: hier, in het land van herkomst of in een derde land. **De lokale overheid realiseert dit project door middel van een samenwerkingsovereenkomst met de Centra voor Algemeen Welzijnswerk of andere niet-gouvernementele organisaties.** Zij staan in voor het onderdak, de toekomstoriëntatie en de begeleiding op psychologisch, sociaal en juridisch vlak. (R)

#18 AANBEVELING 18

De Vlaamse overheid investeert in meer huisvesting voor erkende vluchtelingen en ontwikkelt een ambitieus woonbeleid voor alle kwetsbare huurders.

Waarover gaat het?

Wie internationale bescherming aanvraagt in België wordt tijdens de asielprocedure opgevangen in een collectief asielcentrum of in een kleinschalig lokaal opvanginitiatief (LOI). Eenmaal erkend als vluchteling of subsidiair beschermde moeten ze binnen de twee tot maximaal vier maanden de asielopvang verlaten en huisvesting vinden.

Vlaanderen kampt al jarenlang met een tekort aan sociale huisvesting. 120.000 personen wachten op een sociale woning en de gemiddelde wachttijd bedraagt meer dan drie jaar. Voor vluchtelingen duurt deze wachttijd vaak langer omdat sommige SVK's (Sociale Verhuurkantoren) en SHM's (Sociale Huisvestingmaatschappijen) voorrang geven aan personen die reeds enkele jaren in hun gemeente wonen. Ook op de private huurmarkt zijn er onvoldoende betaalbare woningen. De gemiddelde huurprijs voor een woning in Vlaanderen is €600, terwijl het leefloon van een alleenstaande slechts €910,52 bedraagt. Ruim boven de aangeraden 1/3e verhouding tussen huur en inkomen dus. Voor veel erkende vluchtelingen blijkt de maximale bufferperiode van 4 maanden veel te kort. Als gevolg worden zij opgevangen door vrienden, familie of vrijwilligers, kiezen ze uit noodzaak voor huisesmelkers of komen ze in het ergste geval op straat terecht.

Alleenstaanden die wél het geluk hadden tijdig een klein appartement of een studio te vinden, komen opnieuw in de problemen wanneer ze hun recht op gezinshereniging realiseren. Pas wanneer hun gezin in het Belgische bevolkingsregister staat ingeschreven, krijgen zij een budgetverhoging als samenwonende met gezinslast (€1.254,82). Zij kunnen dus meestal maar op zoek gaan naar een grotere (en dus duurdere) woning nadat hun gezin bij hen komt inwonen. Omdat de zoektocht naar een grotere woning vaak nog moeizamer verloopt, leven vele herenigde vluchtelingengezinnen daardoor enkele maanden tot jaren in te kleine woningen.

Een lacune in de regelgeving rond huursubsidie hindert eveneens de zoektocht naar een geschikte gezinswoning. De maximale huurprijs voor de toekenning van een huursubsidie voor een huurwoning bedraagt €600 vermeerderd met €75 per persoon ten laste. Het aantal personen ten laste wordt echter onherroepelijk vastgepind bij de eerste aanvraag. Wie als alleenstaande erkende vluchteling dus een huursubsidie krijgt toegewezen, wordt ook na gezinshereniging verplicht een woning te huren aan een maximumbedrag van €600. Bij verhuis naar een grotere woning verliezen daardoor heel wat gezinnen hun recht op huursubsidie.

Concrete aanbevelingen:

- ▶ **De Vlaamse overheid legt gemeenten een meer ambitieus groeipad voor sociale huisvesting op.** Via het Bindend Sociaal Objectief (BSO) bepaalt Vlaanderen hoeveel sociale huisvesting gemeenten tegen 2025 dienen te voorzien. De Vereniging van Vlaamse Huisvestingsmaatschappijen (VVH) wees er onlangs echter op dat met het huidige BSO, de wachtlijsten voor sociale huisvesting er niet korter op zullen worden.²⁵ (R)
- ▶ **Het criterium 'lokale binding' om toegang te krijgen tot sociale huisvesting, wordt door de Vlaamse overheid evenredig en uniform toegepast in elke gemeente.** Inwoners krijgen gelijkwaardige 'lokale binding' in de Sociale Verhuurkantoren en Sociale Huisvestingsmaatschappijen van hun gemeenten van zodra zij in het bevolkings- of vreemdelingenregister staan ingeschreven, ongeacht de startdatum van hun verblijf. In gemeenten met collectieve asielcentra kan een intergemeentelijke of provinciale 'lokale binding' worden toegepast. (R)
- ▶ **Het aantal doorgangs-, transit- of noodwoningen in elke gemeente wordt fors opgetrokken. De Vlaamse overheid voorziet een bindend streefcijfer analoog aan het Bindend Sociaal Objectief.**

Tijdelijke opvang vermindert de kans dat acute dakloosheid verglijdt in structurele armoede. Zo kunnen gemeenten vermijden dat erkende vluchtelingen aan het einde van de opvang op straat terechtkomen. Ook herenigde gezinnen die wegens overbewoning uit huis worden gezet, kunnen hier terecht om onder begeleiding hun zoektocht verder te zetten. (R)

- ▶ De Belgische overheid besliste medio 2018 om 4.000 Lokale Opvanginitiatieven (LOI) te sluiten wegens de verminderde aankomst van asielzoekers. Daarna werd de maatregel deels herzien. Gezien het aantal vluchtelingen wereldwijd nog steeds groot is, is ORBIT sterk gekant tegen deze beslissing. Het betreft vaak private woningen die gehuurd of aangekocht werden door gemeenten en beheerd worden door het lokale OCMW. **OCMW's die onder dwang of uit eigen keuze hun LOI alsnog sluiten, zetten deze woningen best om in doorgangswoningen** voor erkende vluchtelingen en andere burgers in acute woonnood. (R)
- ▶ **De maximale huurprijs voor het verkrijgen of behouden van een huursubsidie wordt op vraag van de huurder herbekeken bij elke gezinsuitbreiding.** (R)

²⁴ ORBIT ging op tweedaags werkbezoek bij INLIA in Groningen. Je vindt onze inspiratienota op de website.

²⁵ www.hln.be/wonen/nog-nooit-zo-veel-geld-voor-sociale-woningen-maar-wachtlijsten-niet-korter-aaeb1b9b/

#19 AANBEVELING 19

Richt een 'interfederaal beraad migratie en integratie' op met de betrokkenheid van alle noodzakelijke actoren om het migratievraagstuk aan te pakken.

Waarover gaat het?

Er is in België weinig dialoog en overleg over migratie. In België regelt de regering migratiezaken graag zo veel mogelijk 'intern'. Er worden veel parlementaire vragen gesteld, er worden ook wel antwoorden gegeven, maar zelden komt het tot een diepgaand debat. Kabinetten en interkabinettenwerkgroepen vormen het knooppunt van de besluitvorming. De experts en ervaringsdeskundigen worden naar de zijlijn geduwd. Ze 'outen' zich langs opiniestukken en studiedagen, maar zitten zelden aan tafel als er knopen doorgehakt moeten worden over het beleid.

Nochtans heeft de federale wetgever in de vreemdelingenwet van 1980 een wetsartikel voorzien waarin expliciet wordt gekozen voor een overlegcultuur inzake 'vreemdelingenzaken'. Ook in Vlaamse decreten wordt de intentie tot dialoog met derden sterk verwoord. Alleen blijft dit helaas in de praktijk vaak dode letter.

Naarmate de tijd vordert wil 'de politiek' nog meer 'heer en meester' blijven over dit beleidsthema. Minder dan ooit wordt proactief een beroep gedaan op de knowhow en expertise van niet-gouvernementele organisaties, maatschappelijke instellingen, academici en burgers. Als dit gebeurt, is men zeer selectief in de uitnodiging. Migratie is onderdeel

van politieke strategie en communicatie. Daarom worden externen eerder geweerd dan binnengehaald. Migratiekwesies lijken wel het kanonnenvlees voor partijpolitieke oorlogsvoering. Dat klinkt bikkelhard, maar al even bikkelhard is de vaststelling dat politici zo hardvochtig blijven zweren bij oude recepten die geen oplossingen bieden.

Een vernieuwend en samenhangend migratie- en integratiebeleid is de vrucht van een migratie- en integratiebeleid dat tot stand komt door overleg. De wereldwijde dialoog over de 'Global compact for Migration' heeft aangetoond dat het mogelijk is een interessant werkkader, uitgangspunten en draagvlak te ontwikkelen. Een beleids optie gegroeid uit meerdere inzichten geeft meer perspectief en wordt sterker gedragen in de uitvoering.

Concrete aanbeveling:

- ▶ De oprichting van een 'interfederaal beraad migratie- en integratiebeleid' waarin verscheidene actoren van de verschillende bestuursniveaus, maatschappelijke instellingen, academici en niet-gouvernementele organisaties zetelen. Het interfederaal beraad heeft een onafhankelijke voorzitter en beschikt over een eigen secretariaat. Het interfederaal beraad bepaalt zelf zijn agenda en de oprichting van deelwerkgroepen voor thematisch beraad. Het interfederaal beraad brengt jaarlijks verslag uit aan de parlementen van het land. (F – R)
- ▶ De installatie van het interfederaal beraad migratie- en integratiebeleid is een bevoegdheid van Het Overlegcomité, het orgaan waarin vertegenwoordigers zetelen van alle regeringen van België. Het Overlegcomité vraagt aan de Koning Boudewijnstichting om een voorstel uit te werken voor de oprichting en het functioneren van het beraad. (F – R)

Colofon

Datum van publicatie: 18 december 2018

De aanbevelingen voor de campagne #iedereenaanboord zijn het resultaat van overleg en dialoog in het kader van de ORBIT werking. De teksten werden uitgewerkt door het ORBIT team en goedgekeurd door de Raad van Bestuur en Algemene vergadering van 17/12/2018.

Redactie: Hilde Geraets, Nils Luyten, Thomas Peeters, Tetty Rooze, Didier Vanderslycke, Rita van Nierop, Johan Vrints

Foto's: ORBITvzw en Simen Nuytemans

Tekstcorrectie en copywriting:
Frederik Van den Bril en Fenje Venema

Vormgeving: www.toech.be

Vlaanderen
verbeelding werkt